

Glumac ZKM-a o skoroj premijeri Krleže, mentalnom zdravlju i vojnom roku

JOSIP REGOVIĆ/PIXSELL

Adrian Pezdirc

Tisuću eura olakšava život, ali znači i to da život jednog momka vrijedi samo toliko

Tea Radović

Adrian Pezdirc na daske Zagrebačkog kazališta mladih zakoračio je još kao 13-godišnjak, a posljednjih deset godina stalni je član sjajnog glumačkog ansambla koji je na scenu donio važne naslove poput "Črne mati zemle", "Tita Andronika", "Braće Karamazovih"... Nova produkcija ZKM-a "Logor/Golgota", čiju ćemo premijeru gledati u petak, neće biti ništa manje bitna i potresna, jer riječ je o dvjema dramama Miroslava Krleže, djelima prožetim temama rata, represije i stradanja običnog čovjeka, koje su

itekako aktualne i danas. Zagrebački glumac u ugodnom razgovoru otkrio nam je nešto više o ovim neugodnim temama, ali i o posebnosti ZKM-a, zahtjevnoj sedmosatnoj produkciji u kojoj je igrao u Ljubljani te hit seriji za mlade.

U Zagrebačkom kazalištu mladih spremate predstavu "Logor/Golgota". Recite nam nešto više o ovoj produkciji.

"Logor" i "Golgota" zasigurno ne spadaju među najpoznatija djela Miroslava Krleže, pogotovo ako ih usporedimo s naslovima kao što su "Gospoda Glembajevi", koji su općepoznati, i upravo mi je zbog toga odabir tekstova djelovao istodobno zanimljivo, hrabro i po-

malo zastrašujuće. Redateljica Nina Rajić Kranjac i dramaturg Goran Injac napravili su snažnu dramaturgiju u kojoj su ta dva svijeta isprepletana – "Logor" se, kao što je sam Krleža napisao, odvija neposredno pred kraj Prvog svjetskog rata, dok "Golgota" počinje četiri godine nakon njegova završetka, a na neki način čini se da Krleža u drugom tekstu sam sebi odgovara na pitanja koja je otvorio u prvome. U "Golgoti" tako gledamo posljedice ratnog obračuna, katastrofu, ali ne samo u brojkama, iako je riječ o najsmrtonosnijem ratu koje čovječanstvo pamti, već i u političkom i društvenom smislu: u podjelama Europe, početku kraja radničke klase i društvenim promjenama koje su oblikovale svijet ovakav kakav danas poznajemo.

Predstava kao takva podijeljena je u tri dijela i svaki od njih ima vlastiti svijet – drukčiju atmosferu i ritam igre. Smatram da radimo snažnu antiratnu predstavu, ali ne u deklarativnom smislu "Make love, not war", već kroz promišljanje pojedinca unutar zajednice, države i sustava kojem pripada te činjenicu da rat gotovo nikoga ne ostavlja potpuno nedužnim. Teško je zamisliti stranu koja iz takvog sukoba može izaći potpuno čista obraza, savjesti i duše. (Vjerujem da će publika sa sobom ponijeti i nekoliko vrlo snažnih scenskih slika.)

U skorijem periodu gledala sam nekoliko predstava s tematikom iz antike koje pokazuju kako se kao čovječanstvo nismo puno pomaknuli još od tog doba. Koliko je Krleža aktualan u današnje vrijeme?

Od pandemije nadalje definitivno više ne živimo u istom svijetu, a takozvano "novo normalno" ludo je, sablasno i opasno doba. Sjećam se proba za predstavu "Braća Karamazovi", koju je režirao Oliver Frlić; tada je taman počeo rat u Ukrajini i taj je trenutak odjednom svemu dao potpuno drukčiji kontekst i smisao. Pojavila se nelagoda, pa i strah, pred spoznajom da se rat takvih razmjera ponovno događa na europskom tlu, a uza sve što se danas događa u svijetu – od Ukrajine do Gaze, u kojoj se sustavno događa genocid – postalo je apsolutno jasno koliko su Krležine teme i dalje bolno aktualne. On je jedan od onih autora koji su kroz svoje tekstove znali naslutiti budućnost, što je, po meni, jedna od najvećih vrijednosti velikih umjetnika – sposobnost da precizno dijagnostičiraju vlastito vrijeme, ali i ono koje dolazi. Nažalost, često ga upoznajemo bez šireg konteksta, posebice tijekom obrazovanja, no imao sam sreće da mi se u tridesetima Krleža ponovno pojavio u životu i to iskustvo izuzetno je dragocjeno. Njegove rečenice moraš razumjeti kao osoba, čitatelj, čovjek koji promišlja tuđi rukopis, a onda naravno i kao glumac tako da tu ima pregršt posla, ali smatram da je to vrlo vrijedan i isplativ posao. Rekao bih da više daje no što uzima, naravno ako mu se prepustiš i prigliš ga.

U predstavi čiju ćemo premijeru gledati u petak tumačite Agramera. Kakav je on lik?

Agramer mi je istodobno drag koliko i zastrašujuć. On dolazi iz privilegirane obitelji čije se bogatstvo gradilo generacijama – sedam prethodnih naraštaja stvaralo je taj kapital, dok je samo mali dio onoga što ima rezultat vlastitog rada. Ta obiteljska povijest povezana je i s društvenim nemirima jer riječ je o ljudima koji su znali profitirati iz konfliktata. Ne bih želio otkriti sve detalje o liku jer smatram kako to publika treba sama otkriti, ali činjenica je da Agramer na neki način profitira od rata, među ostalim i idejom spašavanja umjetnina. U jednom trenutku njegovo mišljenje o ratu jest: "Glupo je sebi razbijati glavu stvarima koje leže iznad naših snaga", ali taj stav dolazi iz pozicije sigurnosti i privilegiranosti. Pisan je gusto, na momente potpuno apsurdno, i pravo je zadovoljstvo igrati ga.

Redateljica Nina Rajić Kranjac kaže da bi ovom predstavom voljela uznemiriti mlade koji su pozvani u vojsku. Kako vi gledate na to?

Ninu poznajem još od studentskih dana i festivala u Skopju, gdje smo se sreli sa svojim akademijama. Prednost rada s Ninom je u tome što kod glumca stvara potpunu prisutnost u trenutku. Naravno da su tehničke stvari dogovorene – u kazalištu koje Nina radi to je nekoliko stotina vrlo preciznih istovremenih scenskih promjena – to je kazalište u kojem glumac ne mora ništa u sebi "tiskati" i proživljavati kako bi publika doživjela, već kazalište koje se unatoč svemu prethodno dogovorenom stvara na licu mjesta, s otvorenosti srca i pogleda na sve što se oko tebe događa,

ADRIAN PEZDIRC u novoj ZKM-ovoj predstavi "Logor/Golgota", čija je premijera 20. ožujka, glumi čovjeka koji profitira od rata (gore lijevo). Zapažene uloge ostvario je u "Črnoj mati zemli" te u "Anđelima u Americi", a za ulogu u "Tartuffeu" dobio je Nagradu hrvatskog glumišta (dolje lijevo)

Živimo u vremenu i sustavu koje sustavno odgaja nacionalizam, u sustavu koji ponovno, 2026. godine, odgaja topovsko meso

a s ciljem da publici ispričaš priču. Publika je u pogledu naš partner i razlog zbog kojeg smo u kazalištu. Kompleksnost je u tome što u svakoj sceni otvara više planova i perspektiva pa se često na sceni istodobno događa nekoliko ravnopravnih situacija koje su uigrane i precizne, ali je gotovo nemoguće da svi gledatelji izađu iz dvorane s istim doživljajem ili zaključkom. Predstava tada postaje osobno iskustvo iako je gleda nekoliko stotina ljudi. Nina ima snažan, autorski redateljski potpis koji je meni beskrajno uzbudljiv, hrabar i autentičan. Pametna je, precizna, duhovita, katkad intenzivna, ali definitivno zaljubljena u kazalište. U radu s njom osjećam se ponovno kao devetogodišnjak koji doma sprema predstavu za susjede jer je cijelo vrijeme prisutno uzbuđenje igre i stvaranja, kao i osjećaj snažne grupe koja zajedno pokušava ispričati priču.

Što se tiče poziva u vojsku, jasno je da je cijela situacija mnogim mladima zastrašujuća jer to to i jest. Naša država ima službenu vojsku, što znači da to jest zvanje i smatram da upravo to treba i ostati – zanimanje onih koji su ga svjesno odabrali. To ne bi smjelo funkcionirati na principu moraš, iako to ovdje i nije slučaj, no činjenica je da se raznim mjerama – od financijskih poticaja do prednosti pri zapošljavanju – stvara određen sustav vrijednosti. U doba inflacije tih

tisuću eura zaista znači nešto i olakšava svakodnevni život, ali znači i to da život jednog devetnaestogodišnjaka vrijedi tisuću eura. Naravno, nitko ne kaže da će ti ljudi zaista završiti na fronti, ali definitivno je postavljen nekakav cjenik. Jeziv je podatak da je od 700 momaka koji su dobili poziv, njih sedmero uložilo priziv savjesti. Živimo u vremenu i sustavu koji sustavno odgaja nacionalizam, u sustavu koji ponovno, 2026. godine, odgaja topovsko meso. Naposljetku, činjenica je da će ljudi slabijeg imovinskog stanja, nižeg obrazovanja i statusa unutar društva biti prvi na liniji jer to zasigurno neće biti ministarstvo unuk, premijerova kći ili pak zet neke političke elite.

Vratimo se malo na početke vaše karijere. Godine 2014. završili ste Akademiju s predstavom "Tartuffe", za koju ste dobili Nagradu hrvatskog glumišta. Što vam je značila ta nagrada?

Nekoliko tjedana prije toga dogodila mi se obiteljska tragedija i bio je to onaj trenutak kad se suočiš sa životom u njegovu punom obliku – sa svom njegovom surovosti, brutalnosti, kompleksnosti i prolaznosti. Ni jedna nagrada ili nominacija nikad me nije definirala, obilježila ili bila neki krajnji cilj. Bilo kakvo priznanje vrijedno je jer imaš osjećaj da netko prepoznaje tvoj rad i njegovu vrijed-

nost, ali nažalost, nagrade ovise o puno sreće i kalkulacije, pa bih rekao da je lijepo da je Nagrada hrvatskog glumišta dio moje karijere, ali to nije nešto oko čega gradim svoju priču ili čemu stremim. Nagrada za glumca je publika, susret na ulici nakon toga i zagrljaj potpunog neznanca koji ti samo želi reći hvala i koliko mu znači to što smo ispričali.

Dvije godine poslije postali ste stalni član ansambla ZKM-a, u čije ste Učilište došli još kao trinaestogodišnjak.

Da, to mi je, recimo, značilo puno više od nagrade. U vrijeme mjere stručnog osposobljavanja došao sam u ZKM na projekt "(Pret)posljednja panda ili statika" prema tekstu Dine Pešuta, u režiji Saše Božića, a u isto vrijeme Janusz Kica pripremao je predstavu "Čarobni brijeg" i vidio me kao Hansa Castorpa. Sve nakon toga samo se zakotrljalo.

Danas itekako možemo reći da ste upravo vi jedan od važnijih glumačkih stupova ZKM-a. Što smatrate najvećom prednosti ovog kazališta?

Najveća kvaliteta ZKM-a je ansambl i njegovo zajedništvo. Također ljudi koji nas okružuju oko scene, u garderobama i šminki, naše inspicijentice. Ljudi su to bez kojih naš rad ne bi bio moguć, oni prije predstave prvi dola-

ze, a zadnji odlaze. Činjenica jest da se ansambl jako promijenio od dvjestu tisućitih naovamo, dogodila se smjena generacije i trenutačni ansambl ZKM-a puno je drukčiji nego onda. Imamo neku drugu kvalitetu, briju, doživljaj sebe, kao i samog kazališta i to je ono što je, po meni, najvrjednije. Definitivno imamo stvari na kojima kao kazalište moramo poraditi, ali vjerujem da postoji prostor da se sve te stvari riješe i da, naposljetku, imamo neki zajednički cilj, a to je proizvesti dobro, progresivno, aktualno kazalište koje je iznad pojedinca i iznad svakoga od nas.

Tijekom deset godina karijere glumili ste u brojnim naslovima. Imate li neke favorite?

Tu sigurno spadaju "Braća Karamazovi", "Črna mati zemla", "Ono što nedostaje", "Čarobni brijeg" i definitivno sada "Logor/Golgota". To je pet predstava u deset godina rada u ZKM-u koje osjećam kao svojevrzne favorite i to je za mene već lijep rezultat, a s druge strane, što mi je još draže, imam samo jedno iskustvo koje ne bih ponovio.

Postoje li, s druge strane, uloge koje biste htjeli glumiti, a još niste imali priliku?

Pokazalo mi se, barem do sada, da mi na stol dolaze stvari koje trebaju doći, i to točno u trenutku kada tre-

baju doći. Pri tome uopće ne govorim karijerno, već u smislu toga da sam dovoljno otvoren da određenoj ulozi mogu pristupiti. Nisam isti glumac s 25 i s 35 godina i sve predstave koje sam radio, posebice one koje sam nabrojio, gurnule su me dalje i svaka od njih me promijenila. Da se vratim na vaše pitanje, ne znam što bih htio igrati. Mislim da se ljudi generalno, a posebice u umjetnosti, zeznu i samoozljeđuju kad misle da im nešto pripada, da im neka uloga i projekt pripadaju, te da su baš oni ti koji to moraju odigrati. Mislim da tu staje kreacija, a počinje taština i ego. Naprosto, ne vjerujem u to da nam išta na ovom svijetu pripada i da je to, što god to bilo, tu zbog nas.

Jedna od meni najzanimljivijih produkcija u kojima ste igrali jesu "Andeli u Americi", sedmosatna drama o AIDS-u koju je također režirala Nina Rajić Kranjac.

Kad kažete sedam sati, to zvuči zatrašujuće, ali i sedam sati uredskog posla jednako je intenzivno. Primjerice, igrao sam predstave od sat i pol koje su mi, zbog drukčijeg procesa rada, bile sedam puta više iscrpljujuće i teže od "Andela u Americi". Naravno, tih sedam sati također me umori, ali mislim da je proces rada na toj predstavi bio puno intenzivniji nego sama izvedba. Predstava je to koja se izvodi u nekoliko prostora, nevjerojatne priče, predivno ispisanih lica. To je dramski tekst Tonyja Kushnera, kanon američke suvremene drame, na HBO-u je snimljena i serija, a predstava u Nacionalnom kazalištu u Londonu s Andrewom Garfieldom u ulozi Piora također je trajala sedam sati, pa ne znam da ga je itko pitao kako glumi sedam sati. To je poseban svijet u koji udeš, zaroniš, a i publika zajedno s tobom. Do sada su sve izvedbe bile rasprodane, publika unatoč nekoliko pauza i prilika za bijeg ostaje do samoga kraja, a bome javljali su se poslije da su potegnuli iz svih krajeva bivše države.

Osim u kazalištu, gledamo vas i u tinejdžerskoj hit seriji HRT-a. Kako ste se osjećali kada ste dobili tu ulogu?

Iskreno, na samom početku nisam imao pojma o seriji jer naprosto nisam generacija koju je to zahvatilo, ali naša prva sezona apsolutno me razvalila. Imao sam osjećaj da je napokon došla priča na našem jeziku, s načinom snimanja, režije, glazbom i autentičnošću koja zaista odgovara mladima. Kad sam dobio poziv za audiciju, bio sam uzbuđen kao malo dijete i bilo mi je jako stalo da dobijem ulogu, a kada sam u ruke dobio i scenarij, stvari su se potpuno iskristalizirale. Ne znam je li to do mogjeg gledanja na stvari, ali u posljednjih deset godina profesionalne karijere nikad nisam imao osjećaj da sam nešto propustio po pitanju hrvatskog filma ili serije, pa čak ni da sam nešto mogao igrati pa da se to jednostavno nije dogodilo. Možda je to povezano s onim da nemam dojam da mi nešto pripada, ali s ulogom koju igram dogodilo se nešto drugo – osjećao sam da ima smisla da to igram ja. Također, s obzirom na to da mi je tematika serije jako bliska, osjećao sam odgovornost da moja uloga ne bude stereotipna, prvoloptaška i zazorna, a moram reći da sam se suočio i s vlastitom autohomofobijom, ali zahvaljujući svojoj psihoterapeutkinji, kod koje idem već 12 godina, bio sam svjestan da se te stvari zaista događaju, pa sam naposljetku konfrontirao neke vlastite strahove, sramove i probleme.

Isto tako, cijelo vrijeme bilo mi je u glavi da neki mali Adrian – bio on u Zagrebu, Osijeku ili Splitu – zna da nije sam, da nas ima, da smo jednako vrijedni, važni i zastupljeni jer je meni to u toj dobi strašno falilo. Nadam se i vjerujem u to da se generacija filmskih redatelja, scenarista i pisaca mijenja i da će šarenilo drukčijih karaktera, priča i sudbina sve više i više dolaziti na televiziju

i film, a u današnje vrijeme to je i neminovno. Naposljetku, beskrajno sam zahvalan što mi se ovaj projekt dogodio jer je to definitivno važna generacijska serija.

Kad smo već kod mladih, jedan ste od osnivača udruge Boli me. Recite nam nešto više o udruzi i kako je nastala.

Udruga je nastala nakon obiteljskog gubitka koji sam spomenuo, a zapravo iz potrebe pronalaženja smisla u besmislu, u stvarima koje kognitivno možda i ne možemo u potpunosti shvatiti. Prvi video, bez ikakve ideje kuda se krećemo, snimio sam s profesoricom Marinom Vitković, prijateljicom, filmskom redateljicom Juditom Gamulin i dizajnericom Dragom Komparak, i to je jednostavno eksplodiralo. Nakon toga počeli su nam zvoniti mobiteli i nismo znali što ćemo sad, a naposljetku smo shvatili kako je tema mentalnog zdravlja 2014. bila nepostojeća u javnom prostoru, a potreba je, s druge strane, bila ogromna. Tako smo mic po mic krenuli osmišljavati projekte za civilno društvo i školu, radili smo volonterski, a novac koji smo dobivali služio je za to da se projekt proizvede, odvede u škole i da snimimo video za društvene mreže. Nakon pandemije, međutim, više nismo mogli u škole, pa trenutačno radimo na manjim projektima poput Provjetavanja, što je besplatan program za manju grupu studenata, a i pokazalo se da su studenti ti kojima nedostaje najviše sadržaja. U osnovnim i srednjim školama, kakve god da jesu, ipak postoji neka vrsta sigurnosne mreže oko učenika. Iako taj sustav vapi za pomoći, učitelji, psiholozi i pedagozi, kojima zaista treba dignuti spomenik, nekako uspijevaju to ugurati u obrazovanje, dok studenti, posebice oni koji se dosele u veliki grad, ostaju zakinuti za prostor koji će im pružiti podršku i slobodu da nešto podijele s drugima. U biti, udruga Boli me kreće se malim koracima i u zajednici kojoj pripadamo pokušavamo donijeti nešto novo, drukčije te dati neki smisao u svakodnevnom životu, koji je, da si ne lažemo, težak. S druge strane, apsolutno se vrijedi boriti, gurati, tražiti inspiraciju i jednostavno biti tu jer smatram da je svatko od nas jednako vrijedan i da stvari nisu jednake bez ijednog od nas.

Mislite li da se danas dovoljno govori o mentalnom zdravlju i ostalim temama koje su prije desetak godina bile tabu?

Zasigurno se govori više nego prije, no možda smo otišli u potpuno drugu krajnost – kao da smo postali svjesniji, ali i osjetljiviji na određene teme. Sada se ljudi boje pristupiti nekim temama zbog toga što ne znaju hoće li napraviti ili reći nešto pogrešno. Bilo bi zaista sjajno kad bismo se uspjeli vratiti negdje između te dvije strane. Također, iako više govorimo o mentalnom zdravlju i osjećajima, mislim da nismo postali empatičniji, a u eri bombastičnih naslova i skrolanja sigurno smo i malo otupjeli. Zapravo, cijela bi priča trebala krenuti od osnovne škole. Naposljetku, to je mjesto gdje djeca provode osam sati dnevno i upravo zbog toga treba osnažiti učitelje i dati njima na važnosti. Oni su hijerarhijski vrlo nisko na našoj ljestvici, što je strašno i deprimirajuće. To također pokazuje da se danas izgubila vrijednost znanja i učenja, a zajednica koja ne cijeni profesora nema baš svijetlu budućnost. Kompletan situacija zapravo je užasno kompleksna. S jedne strane, nikad nije bilo toliko otvorenih tema i informacija koje su nam dostupne, a s druge strane možda nikad nismo bili gluplji kad je riječ o tome na koji način te informacije procesuiramo, shvaćamo, doživljavamo i dijelimo. Ulazimo u eru koja apsolutno mijenja poimanje stvari, svijeta i današnjice. Naposljetku, vrijeme je da svatko od nas preuzme akciju u svoje ruke – mobitel je u tvojim rukama, ti si taj koji ima moć i o tebi ovisi na koji ćeš način to iskoristiti.